

Bionext

voor biologische zaken

TRENDRAPPORT 2023
Ontwikkelingen
in de biologische
sector

www.bionext.nl

Colofon

Het (gedeeltelijk) overnemen en/of kopiëren van dit rapport is uitsluitend toegestaan na overleg met Bionext. Bij overname of kopiëren van (delen van) dit rapport moet Bionext als auteur vermeld worden.

Nadere informatie kan worden opgevraagd bij:

Paulien Hoftijzer (Manager Marketing & Communicatie), hoftijzer@bionext.nl / 06 520 118 84

Jean-Paul Lindeboom (Directeur), lindeboom@bionext.nl / 06 459 953 85

Bionext

Horapark Ede

Bennekomseweg 43

6717 LL Ede

030 - 233 99 70

info@bionext.nl

www.bionext.nl

@bionext

@BionextTweets

@Bionext

Ontwerp

COCREATIE.NU

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Verantwoording cijfers	6
Samenvatting	7
1. De biologische sector in Nederland: land- en tuinbouw	9
1.1. Ontwikkeling per deelsector: melkvee en varkensbedrijven stabiel	10
1.2. Ontwikkeling per provincie: Gelderland koploper	11
2. Ontwikkeling biologisch in retail	13
2.1. Supermarkten	13
2.2. Biologische speciaalzaken	15
3. Ontwikkeling biologisch in Europa en verder	18
3.1. Biologisch landbouwareaal in Europa	18
3.2. Omzet biologisch in Europa	19
3.3. Omzet biologisch in de wereld	20

Voorwoord

Het jaar 2023 was voor de biologische sector een jaar van contrasten. Net als in het voorgaande jaar werden we geconfronteerd met uitdagingen als de inflatie, de aanhoudende energiecrisis en de koopkrachtcrisis, die de kosten voor onze biologische ondernemers verhoogden.

Er waren echter ook mooie ontwikkelingen. Zo kiest de consument steeds vaker voor voeding met een duurzamer keurmerk. Uit de omzetcijfers van 2023 blijkt dat Nederlanders vaker en meer biologisch kopen dan in 2022, met name verse producten (+57%). Opvallend is de enorme groei van biologische fruit (+91%), vis (32%) en kaas (22,4%). Biologische kruidenierswaren groeiden met bijna 12%. Verder geven de consumenten aan dat ze graag een biologische huismerkvariant willen; dit zet ze aan tot het kopen van meer biologisch. Kansen te over dus!

In de bedrijfscatering liggen ook kansen. Een pilot in Noord-Brabant toont aan dat er snelle stappen gezet kunnen worden in de opschaling van biologisch in bedrijfs- en overheidskantines, zonder veel meerkosten! Biologische zuivel, vruchtensappen en 100% biologische broodjes gezond scoren goed. Proeverijen en nudging werken prima om mensen te verleiden meer biologisch te kopen.

Bionext zet zich dagelijks in voor de belangen van de Nederlandse biologische landbouw- en voedselsector. Wij verbinden boeren, handelaren, merkproducenten, winkels en consumenten. Samen met Biohuis, BioNederland en de Biowinkelvereniging werken we aan het uitbreiden, versterken en linken van partijen om de biologische landbouw en voeding te bevorderen. We richten ons op wetgeving, communicatie en op politieke en sectorale belangenbehartiging. We dragen bij aan projectontwikkeling en helpen met de promotie van biologische producten. Cruciaal is ook onze rol in het verbinden van consumenten met de bron van hun voedsel: de biologische boeren en tuinders.

Het politieke landschap lijkt te veranderen. Maar met het in 2022 gelanceerde biologische actieplan van (toen nog) het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, hopen we dat de ingeslagen wegen hun vruchten afwerpen en dat we met elkaar Nederland gaan biologiseren!

Veel leesplezier!

Paulien Hoftijzer
Manager Marketing & Communicatie Bionext

Verantwoording cijfers

- De biologische landbouwcijfers zijn afkomstig van Skal Biocontrole. De algemene landbouwcijfers komen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De supermarktcijfers zijn afkomstig uit de Duurzaamheidsmeting die Circana samenstelde in opdracht van Bionext e.a.. De cijfers van de biologische speciaalzaken en overige afzetkanalen zijn afkomstig van Bionext.
- Cijfers over andere landen in de Europese Unie zijn afkomstig van FiBL (het Onderzoeksinstituut voor Organische Landbouw).

Bionext baseert zich op gegevens van Skal Biocontrole. Skal Biocontrole is de onafhankelijke organisatie die verantwoordelijk is voor het toezicht op de biologische keten in Nederland. Aanvullend wordt ook gekeken naar cijfers van het CBS. De cijfers van het CBS kunnen, in verband met een andere meetmethode, afwijken van de cijfers van Skal Biocontrole. Het CBS maakt een momentopname en is afhankelijk van actuele informatie die bedrijven zelf moeten doorgeven. Ook rekent het CBS kleine bedrijven niet mee.

Samenvatting

Ontwikkelingen biologisch landbouwareaal in Nederland en Europa

- Eind 2023 bedroeg het biologisch landbouwareaal 87.416 hectare in Nederland. Dit is een stijging van meer dan 9,5% ten opzichte van 2022.
- Het aantal gerigistreeerde landbouwbedrijven in Nederland steeg binnen een jaar met 0,7% van 2.249 naar 2.264.
- In totaal waren er eind 2023 110 landbouwbedrijven in Nederland in omschakeling naar biologisch.
- Gelderland is koploper met een stijging van ruim 30% in het areaal biologische grond. Het heeft ook het grootste aantal hectares in omschakeling: bijna 1.000 ha.
- In 2022 was het biologisch areaal in Europa 18,5 miljoen hectare; dit is een stijging van 3,9% ten opzichte van 2021. Net als voorgaande jaren hebben Frankrijk, Spanje en Italië het grootste biologisch areaal in Europa. Op plaats vier staat opnieuw Duitsland.
- In heel Europa is inmiddels 3,7% van het landbouwareaal biologisch. In de 27 landen van de Europese Unie bedraagt dat areaal 10,4%. Koploper is Oostenrijk met 25,5%. In tien EU-lidstaten (waaronder Estland (23,4%) en Zweden (19,9%)) ligt het biologisch areaal boven de 10%.

Ontwikkelingen marktaandeel biologisch in supermarkt en speciaalzaken

- Ondanks opnieuw een jaar met hoge inflatie op levensmiddelen (12,1%), groeide de omzet van biologisch in de Nederlandse supermarkten stevig, met 14,5% naar ruim 1,2 miljard. Dat is een groei van ruim 150 miljoen euro.
- Het marktaandeel van biologisch in de supermarkten steeg naar 3,5%.
- In de supermarkten zijn AGF (31,2%), Vis (31,1%) en Brood & banket (25%) de sterkste groeiers in procenten. AGF, Houdbaar (droge kruidenierswaren, DKW) en Zuivel zijn de grootste stijgers in geld.
- De stijging van het aandeel biologisch is iets hoger dan de inflatie. Daarmee stijgt ook het volume voorzichtig.
- Het aantal biologische speciaalzaken bleef stabiel in 2023.
- De omzet in speciaalzaken groeide met 6,9% naar ruim 400 miljoen.
- De gezamenlijke retailomzet van biospeciaalzaken en supermarkten (m.u.v. Aldi en Lidl) steeg in 2023 naar ruim 1,6 miljard euro.
- Daarvan wordt ongeveer driekwart in de supermarkten gekocht en ongeveer een kwart in de biologische speciaalzaken.

Ontwikkelingen marktaandeel biologisch in Europa

- De omzet in Duitsland daalde van 15,9 miljard in 2021 naar 15,3 miljard in 2022. Onze oosterburen hebben desondanks verreweg de grootste markt, gevolgd door Frankrijk (12,1 miljard) en Zwitserland (3,9 miljard).
- De Denen, Zwitsers en Oostenrijkers geven het meeste geld uit aan biologisch eten.
- Net als vorig jaar is Denemarken met 12% marktaandeel de koploper in Europa. Oostenrijk en Zwitserland (beide boven de 10%) staan op plek 2 en 3.

1 De biologische sector in Nederland: land- en tuinbouw

Eind 2023 bedroeg het biologisch landbouwareaal in Nederland 87.416 hectare. Dit is een stijging van meer dan 9,5% ten opzichte van 2022. Ten opzichte van de totale beschikbare hoeveelheid landbouwgrond stijgt het aandeel van de grond die biologisch wordt beheerd. Als we de hectares niet meerekenen van de bedrijven die nog in omschakeling zijn, is het aandeel biologische grond 4,8%.

Aantal	2022	2023	Verandering	Nederland	Aandeel bio
Gecertificeerde landbouwbedrijven	2.125	2.154	1,4%	50.634	4,3%
Bedrijven in omschakeling	124	110	-11,3%		
Geregistreerde landbouwbedrijven	2.249	2.264	0,7%		
Areaal (ha)	2022	2023	Verandering	Nederland	Aandeel bio
Gecertificeerde landbouwbedrijven	79.854	87.416	9,5 %	1.803.004	4,8%
Bedrijven in omschakeling	6.571	5.799	-11,1%		
Totaal	86.425	93.214	7,9%		

Bronnen: Skal Biocontrole jaarverslag 2023 aantallen per 31-12-2022 en 31-12-2023
CBS, landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar regio, 2023

1.1 Ontwikkeling per deelsector: melkvee en varkensbedrijven stabiel

Het aantal biologische geitenhouders nam in 2023 verder af. In 2023 daalde voor het eerst het aantal pluimveebedrijven en het aantal schapenhouders. Het aantal melkvee- en varkensbedrijven bleef stabiel.

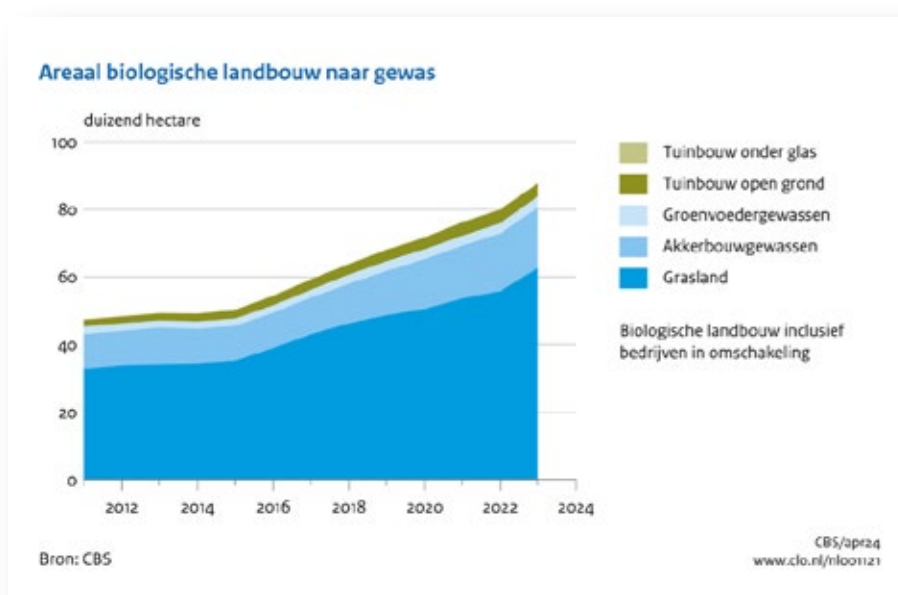
	2021	2022	2023
Melkvee	521	550	548
Varkens	192	204	204
Schapen	165	169	158
Geiten	80	74	64
Pluimvee	358	381	344

Tabel: Gecertificeerde bedrijven met veeteelt per sector. Bedrijven kunnen in meerdere sectoren vallen.

Bron: Skal Biocontrole jaarverslag 2023

In voorgaande jaren presenteerde Skal Biocontrole ook data over akkerbouw en tuinbouw. Omdat de subsectoren niet duidelijk zijn afgebakend, gaven deze cijfers vaak aanleiding tot vragen en onduidelijkheid. Dit jaar heeft Skal Biocontrole de data niet gepubliceerd om verwarring te voorkomen.

De onderstaande tabel van het Compendium voor de Leefomgeving (CLO) op basis van CBS-gegevens laat zien dat het grootste deel van het areaal biologische hectares wordt ingenomen door grasland. Dat is dus ten behoeve van de dierlijke sectoren, met name melkvee.

1.2 Ontwikkeling per provincie: Gelderland koploper

Er is behoorlijk wat verschil in de regionale ontwikkeling van het biologisch areaal. Noord-Brabant heeft het een-na-hoogste groeipercentage met 16,9%. Gelderland is echter koploper met een stijging van 30% in het areaal en het grootste aantal hectares in omschakeling: bijna 1.000 ha. Daarmee is het Flevoland voorbijgestreefd in hectares biologische grond, plus grond in omschakeling. In percentage landbouwareaal per provincie staat Flevoland nog wel bovenaan. Zuid-Holland is de enige provincie waar het biologische areaal het afgelopen jaar een klein beetje daalde.

Biologisch areaal per provincie (ha)	Hectare biologisch 2022	Hectare biologisch 2023	Verandering	Hectare in omschakeling 2023	Totaal (ha) biologisch + i.o.	Landbouw areaal	Aandeel biologisch + i.o.
Drenthe	6.579	7.329	11,4%	561	7.890	147.082	5,4%
Flevoland	13.011	13.210	1,5%	510	13.720	88.722	15,5%
Friesland	9.056	9.450	4,4%	565	10.016	224.805	4,5%
Gelderland	10.172	13.304	30,8%	997	14.301	224.315	6,4%
Groningen	5.535	5.730	3,5%	445	6.174	158.951	3,9%
Limburg	2.635	2.788	5,8%	228	3.017	96.336	3,1%
Noord-Brabant	8.622	10.082	16,9%	400	10.481	234.833	4,5%
Noord-Holland	6.036	6.675	10,6%	677	7.352	125.649	5,9%
Overijssel	6.977	7.417	6,3%	544	7.962	195.786	4,1%
Utrecht	3.969	4.071	2,6%	317	4.388	71.089	6,2%
Zeeland	2.753	2.857	3,8%	209	3.066	119.012	2,6%
Zuid-Holland	4.508	4.501	-0,2%	345	4.846	116.424	4,2%
Totaal BIO	79.854	87.416	9,5%	5.799	93.214	1.803.004	

Bronnen: Skal Biocontrole, 2023 aantallen per 31-12-2022 en 31-12-2023
CBS, landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar regio, 2023

2 Ontwikkeling biologisch in retail

2.1 Supermarkten

- Ondanks opnieuw een jaar met hoge inflatie op levensmiddelen (12,1%), groeide de omzet van biologisch stevig, met 14,5% naar ruim 1,2 miljard euro. Dat is een groei van ruim 150 miljoen euro.
- De groei van biologisch in de supermarkt lag met 14,5% precies 5% hoger dan de totale groei van de supermarkt. Daardoor steeg het marktaandeel naar 3,5%.
- AGF (31,2%), Vis (31,1%) en Brood & banket (25%) zijn de sterkste groeiers in procenten. AGF, Houdbaar (droge kruidenierswaren, DKW) en Zuivel zijn de grootste stijgers in geld.
- De sterkste stijgers in de hoofdcategorie Vers zijn: fruit (91%), aardappelen (31%) en kaas (28%).
- De enige dalers in de hoofdcategorie Vers zijn: vleesconserven/rookworst (-19%), varkensvlees (-10%) en pluimveevlees (-6,7%).
- De sterkste stijgers in de hoofdcategorie DKW zijn: maaltijd/deegwaren (24%), snoep/koek (21%), ontbijtgranen (17%) en koffie/thee/cacao (12%).
- Geen enkele subcategorie in de hoofdcategorie DKW is gedaald.
- De stijging van biologisch ligt 2,4% boven de inflatie op levensmiddelen in 2023. Daarmee stijgt ook het volume weer voorzichtig.

Circana verwerkt de scanningsdata van alle supermarkten, met uitzondering Aldi en Lidl, die samen 16,3% marktaandeel hebben gerealiseerd over 2023. De gepresenteerde supermarktcijfers omvatten derhalve 83,7% van de totale supermarktomsatz. Bij een aandeel in bio gelijk aan het gemiddelde van 3,5% zou de biologische omzet van Aldi en Lidl 198,5 miljoen euro bedragen. Bedraagt het percentage bio de helft van het gemiddelde aandeel, dan zou biologische omzet van Aldi en Lidl 99,3 miljoen euro bedragen. De totale omzet van biologisch in alle supermarkten zou daarmee op ruim 1,4 miljard uitkomen.

Het marktaandeel van de supermarkt in de verkoop van biologisch in de totale retail steeg naar ruim 75%. De biologische speciaalzaken (zie 2.2) realiseren een marktaandeel van bijna 25% binnen de retail.

Naast supermarkten en speciaalzaken wordt biologisch ook verkocht via biologische markten, boerderijwinkels en online kanalen. Van deze kanalen zijn helaas geen omzetgegevens beschikbaar.

2.2 Biologische speciaalzaken

- De biologische omzet van alle speciaalzaken omvat alle biologische winkels, slagers, koffie- en theewinkels en reformwinkels.
- De biologische omzet in speciaalzaken groeide met 6,9% naar ruim 400 miljoen euro; een stijging van ruim 25 miljoen euro.
- Het groeipercentage van 6,9% ligt ruim onder de gemiddelde inflatie van levensmiddelen (12,1%). Dat betekent dat het volume gedaald is in vergelijking met de algemene inflatie. Echter de biospeciaalzaken zijn voorzichtig geweest met het doorberekenen van prijsverhogingen waardoor het volume waarschijnlijk gelijk gebleven is.
- Vlees/diepvries/koelvers en zuivel/kaas zijn de sterkste stijgers in de biologische speciaalzaken.
- Het aantal biologische speciaalzaken was stabiel in 2023.

De biologische speciaalzaken herstelden zich van de omzetkrimp in 2022. Voor het eerst stegen ze tot boven de grens van 400 miljoen euro. Een mooi herstel, dat helaas nog niet voldoende is om de inflatie bij te houden. De signalen van biologische speciaalzaken over het eerste kwartaal van 2024 zijn positief. Daardoor mag verwacht worden dat zij in 2024 ook weer volumegroei realiseren, nu de inflatie stabiliseert tussen de 2,5 à 3%.

Product-groepen	2023 Totaal omzet supermarkt*	2023 Totaal omzet bio- speciaalzaak	2023 Totaal super en bio- speciaalzaken	2023 Bio omzet supermarkt	2023 Totaalomzet bio super en speciaal	Markt- aandeel totaal bio retail	Markt- aandeel bio via supermarkt	Markt- aandeel bio speciaalzaak
	(x mln)	(x mln)	(x mln)	(x mln)	(x mln)	%	%	%
AGF	4.848,4	69,0	4.917,4	300,9	369,9	7,52%	81,3%	18,7%
Brood & banket	2.534,6	28,3	2.562,9	12,5	40,8	1,59%	30,6%	69,4%
Eieren *	429,3	0	429,3	75,5	75,5	17,59%	100,0%	0,0%
Vis *	727,9	0	727,9	13,9	13,9	1,91%	100,0%	0,0%
Vlees & vleeswaren	4.849,7	62,5	4.912,2	159,7	222,2	4,52%	71,9%	28,1%
Zuivel -vers	5.138,6	52,5	5.191,1	210,9	263,4	5,07%	80,1%	19,9%
Houdbaar (DKW)	16.268,5	187,7	16.456,2	441,1	628,8	3,82%	70,1%	29,9%
Totaal	34.797,0	400,1	35.197,1	1.214,5	1.614,6	4,59%	75,2%	24,8%

* = Eieren en Vis worden in de speciaalzaak niet apart gerapporteerd:
eieren zitten in de groep zuivel en vis in de categorie vlees, diepvries en koelvers.

- De gerapporteerde retailomzet (biospeciaalzaken en supermarkten, m.u.v. Aldi en Lidl) steeg in 2023 met 200 miljoen euro, naar ruim 1,6 miljard euro. Dat is een stijging van 12,5%.
- De inflatie op levensmiddelen bedroeg in 2023 12,1%. Er is dus qua volume weer sprake van een heel lichte toename, van 0,4%.
- Het omzetaandeel van supermarkten steeg licht, van 73,9% naar 75,2%. Het omzetaandeel van de speciaalzaak daalde licht, van 26,1% naar 24,8%.
- Meer dan gemiddeld marktaandeel biospeciaalzaak: Brood & banket (69,4%), Kaas (32,2%), DKW Houdbaar (29,9%) en Vlees(waren) (28,1%); dit zijn de specialiteiten van de biologische speciaalzaken.
- Het totale biologische aandeel in de retail bedraagt 4,6%.

Bronnen: Circana (voorheen IRI) mei 2024 en Bionext mei 2024

3 Ontwikkeling biologisch in Europa en verder

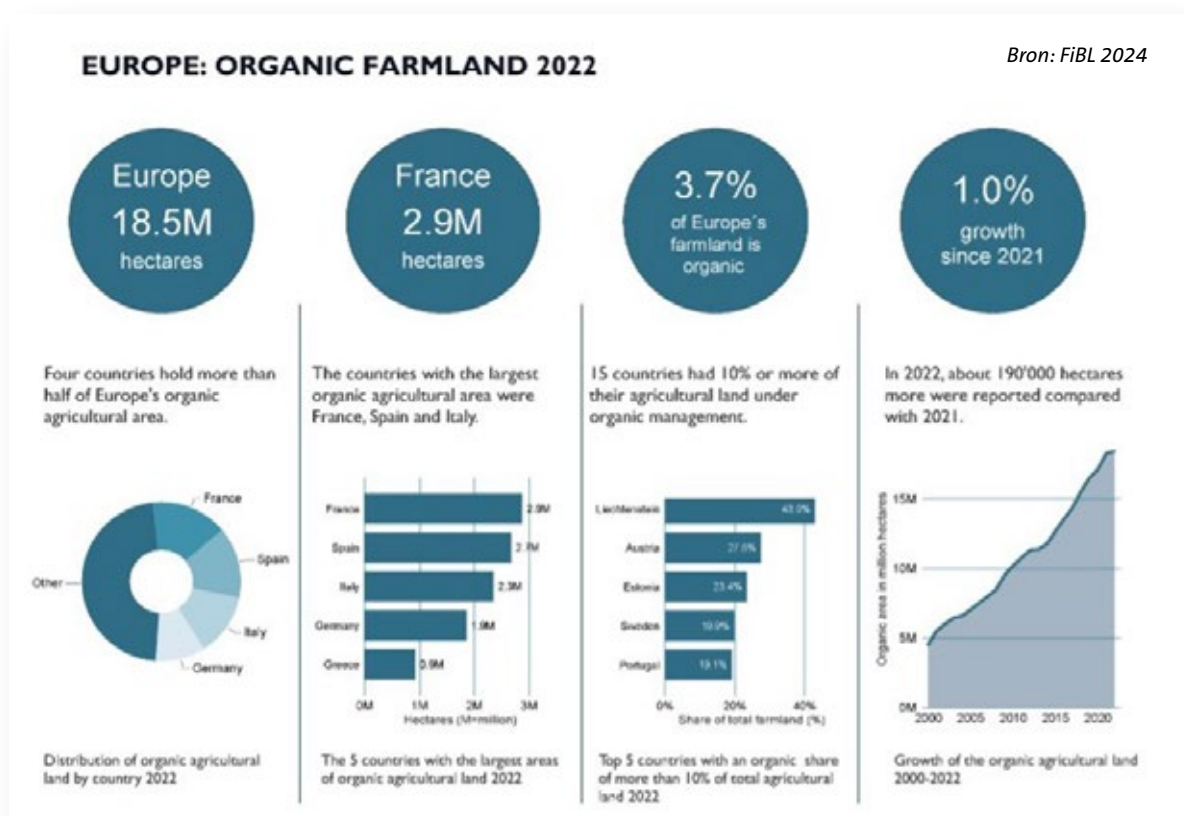
Om de ontwikkeling van het biologisch landbouwareaal en de marktontwikkeling in Europa weer te geven, wordt gebruikgemaakt van het FiBL-rapport. Dit rapport bevat de cijfers over het jaar 2022.

3.1 Biologisch landbouwareaal in Europa

Als het gaat om de ontwikkeling van de biologische sector in vergelijking met de landen om ons heen, dan loopt Nederland achter. Het maakt daarbij een groot verschil of je Nederland vergelijkt met het hele werelddeel Europa, of met de landen van de Europese Unie.

Belangrijkste feiten op een rij:

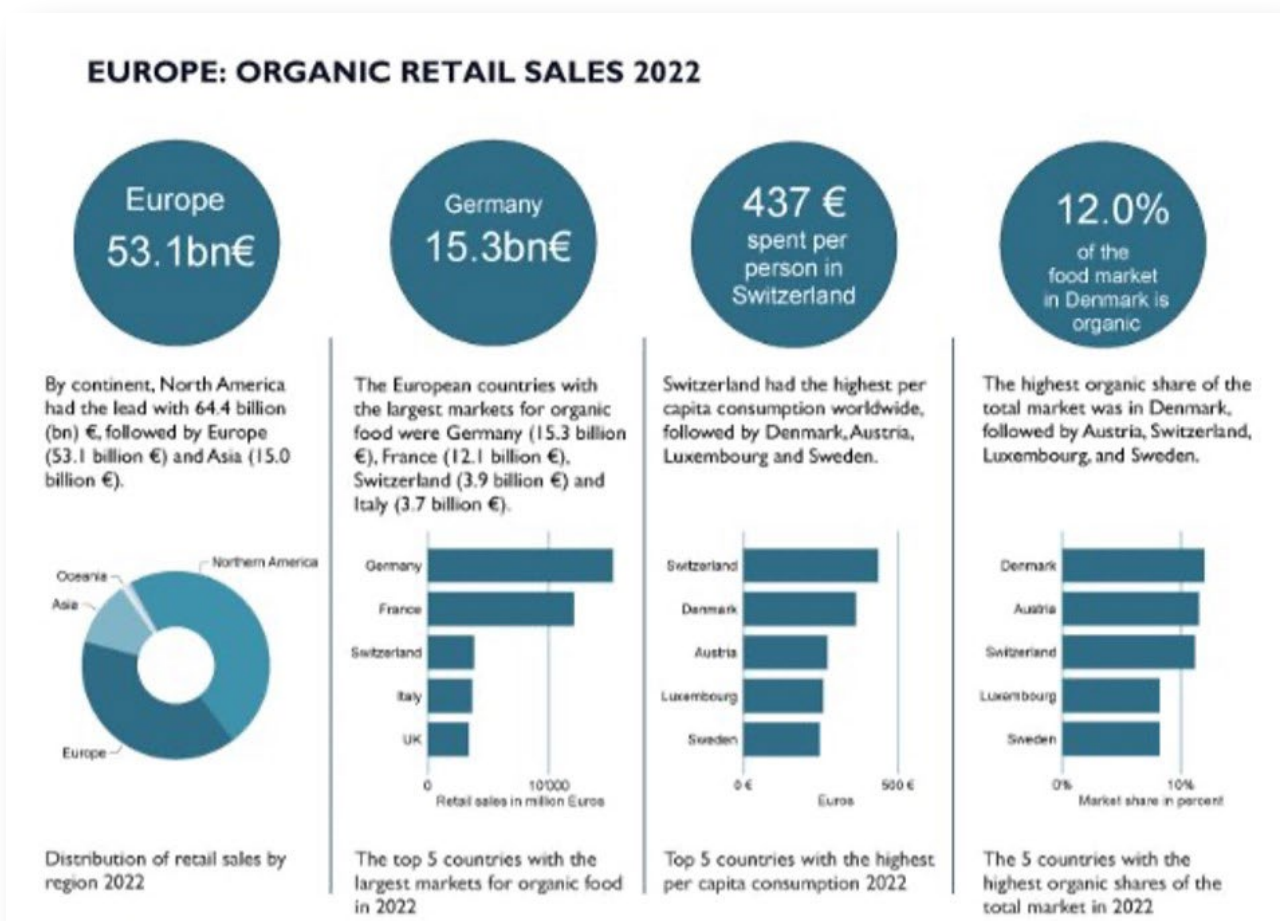
- In 2022 was het biologisch areaal in Europa 18,5 miljoen hectare; dit is een stijging van 3,9% ten opzichte van 2021.
- Net als in voorgaande jaren hebben Frankrijk, Spanje en Italië het grootste biologisch areaal in Europa. Op plaats vier staat opnieuw Duitsland.
- In heel Europa is inmiddels 3,7% van het landbouwareaal biologisch. Het Nederlandse percentage ligt hierboven. Maar in de 27 landen van de Europese Unie bedraagt het gemiddelde areaal 10,4%. Koploper is Oostenrijk met 25,5%. In tien EU-lidstaten (waaronder Estland (23,4%) en Zweden (19,9%)) ligt het biologisch areaal boven de 10%.
- In 2022 waren er ongeveer 480.135 biologische producenten in Europa.

3.2 Omzet biologisch in Europa

- In 2022 werd in Europa de omzetgrens van 53 miljard euro overschreden.
- De omzet in Duitsland daalde van 15,9 miljard in 2021 naar 15,3 miljard in 2022. Onze oosterburen hebben desondanks verreweg de grootste markt, gevolgd door Frankrijk (12,1 miljard) en Zwitserland (3,9 miljard).
- De Denen, Zwitsers en Oostenrijkers geven het meeste geld uit aan biologisch eten. Daarin steeg Oostenrijk een plekje ten opzichte van Luxemburg in 2021. In Zwitserland is dat rond de 437 euro per persoon. Dat is een stijging van 2,8% ten opzichte van 2021.
- Met 12% marktaandeel is Denemarken de koploper in Europa. Dit is een daling van 1% ten opzichte van 2021. Oostenrijk en Zwitserland (beide boven de 10%) staan op plek 2 en 3, gevolgd door Luxemburg en Zweden.

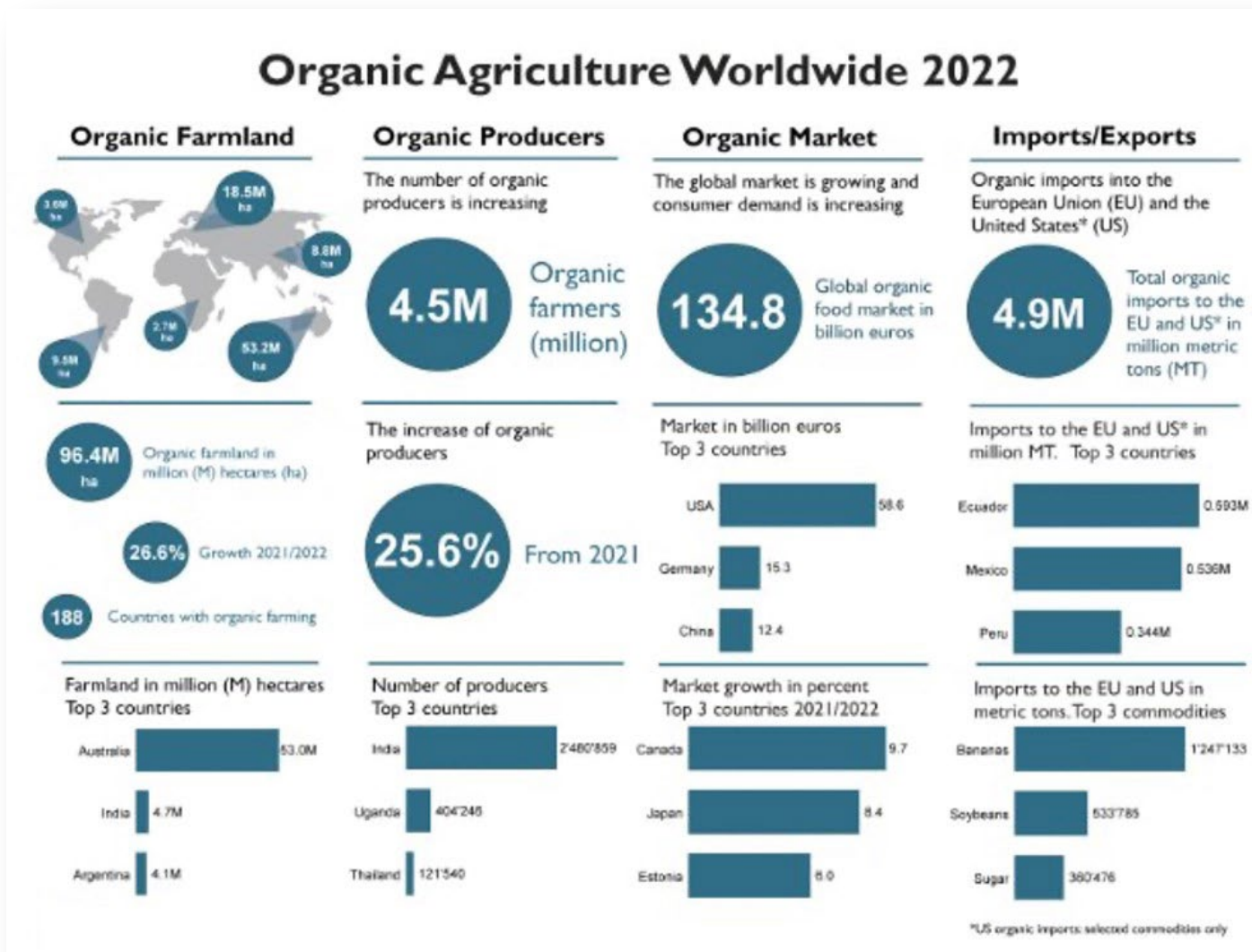

Bron: FiBL 2024

3.3 Omzet biologisch in de wereld

Als wij kijken naar de belangrijkste mondiale trends zien wij dat:

- Het aantal biologische boeren aanzienlijk (25,6%) is gestegen in 2022, naar zo'n 4,5 miljoen.
- Het areaal is ook aanzienlijk gegroeid (met 26,6%), naar een ruime 96,4 miljoen hectare. Bijna de helft hiervan bevindt zich in Australië.
- Er wordt in 188 landen biologische landbouw bedreven. Dat is een daling van 1,6% ten opzichte van 2021.
- Als het gaat om het aantal biologische boeren staat India op de eerste plaats, gevolgd door Oeganda en Thailand.
- De wereldwijde omzet van biologische voeding is meer dan 134,8 miljard euro.
- Als we het op landen toespitsen is de belangrijkste markt de VS, gevolgd door Duitsland en China. Canada, Japan en Estland laten de meeste groei zien.

Bron: FiBL 2024

Bionext

voor biologische zaken

Vragen of opmerkingen, of wilt u meer weten over de biologische sector? Neem contact met ons op.

Bionext

Horapark Ede
Bennekomseweg 43
6717 LL Ede

030 - 233 99 70
info@bionext.nl

 @bionext

 @BionextTweets

 @Bionext

www.bionext.nl